

მ წ ყ ე მ ს ი

საქართველო
საბჭოთაო

ს ა ს უ ლ ი მ რ ო მ თ ა ვ რ ო ბ ი ს ბ ა ნ კ ა რ ზ უ ლ მ ბ ა ნ ი.

განჩინება უწოდესი სინოდისა.

18-22 მარტიდამ 1886 წლისა, № 601, სასულიერო წოდების პირთა დაჯილდოებაზე სასულიერო უწყებისამებრ დამსახურებისათვის.

უქანისამებრ მისი იმპერატორების დიდებულებებისა, უწმიდესმა სინოდმა მოსმინეს წარდგინებანი ეპარქიის მღვდელთ-მთავართა მათი უწყების სასულიერო პირთა დაჯილდოებაზე დამსახურებისათვის სასულიერო უწყებისამებრ. ბრძანებს: საფუძველსა ზედა მოხდენილის მსჯელობისა, უწმიდესმა სინოდმა განაწესა, მოსწესებულნი ამასთანავე ქონებულ საიას შინა სასულიერო პირნი დიდასნი გახდნენ სიისამებრ აღნიშნულ ჯილდოთა, რასთვისაც ეპარქიის მღვდელთ-მთავართა გამოსაცხადებლად, დაბეჭდილ იქმნეს სია ამისთანა პირთა უწინაღს «საეკლესიო უწყებაში».

სია სასულიერო წოდების პირთა, რომელნიც დამსახურებისათვის სასულიერო უწყებისამებრ დაჯილდოებულ არიან უწმიდესი სინოდისაგან აღდგომის დღესა 1886 წელსა.

საქართველოს საეკლესიო მართლმადიდებლებს: ა) არქიმანდრიტის ხარისხით—წინამძღვარი რუსეთის იმპერატორის მისიის ეკლესიისა ქალაქს თეგენში, მღვდელმონაზონი ევსევვი; ბ) დეკანოზობის ხარისხით—ქუთაისის ქალაქის, საღმრთო სჯულის მასწავლებელი ქუთაისის კლასიკური გიმნაზიისა მღვდელი გიორგი მაღჩავარიანი;

მკერდის ჯვარით, უწმიდესი სინოდისაგან ბოძებულთა—თბილისის მაზრის, სოფლის უკანძმის ეკლესიის მღვდელი დიონ ბაქრაძე; თელავის მაზრის, კლასიკური ეკლესიის მღვდელი დიმიტრი კაღაბოშოვი; თელავის მაზრის, სოფლის მღვანის ეკლესიის მღვდელი ილია ცინისტოვი; გორის მაზრის, სოფლის შერმეთის ეკლესიის მღვდელი სიმონ დუკინოვი; თელავის მაზრის, კინსელის ეკლესიის მღვდელი მიხეილ ჩიკვაძე; ვლადიკავკაზის ოლქის, ოსეთის სამკველლისა, გიზელის ეკლესიის მღვდელი ონისიმე

ქანდიევი; ნახაღივის ოლქის, სტანიცის პრახლანის ეკლესიის მღვდელი გრიგორი რედნევი; ოზურგეთის მაზრის, ჯვარძმის ეკლესიის მღვდელი ანდრია მგალობლიშვილი; ქუთაისის მაზრის, სოფლის სვიის ეკლესიის მღვდელი მიხეილ მჭედლიძე; ლენსუპის მაზრის, დაბის ლაილაშის ეკლესიის მღვდელი ილიარიონ გერსამია; სენაკის მაზრის, სოფლის ალავერდის ეკლესიის მღვდელი გიორგი ბერიძე ზუგდიდის მაზრის, სახლ-დაბის ეკლესიის მღვდელი ნესტორ აღმიბაია;

გ) კამილავკითა—გორის მაზრის, ზემო სვედურეთის ეკლესიის მღვდელი სეით თავდგირიძე; თელავის მაზრის, სოფლის გავაზის ეკლესიის მღვდელი ბართლომე იანკოვი; ოზურგეთის მაზრის, ლანჩხუთის იოანე ნათლის მცემლის ეკლესიის მღვდელი გონსტანტინე კანდელიანი; ოზურგეთის მაზრის, სოფლის კარის-ფურის წმიდის გიორგის ეკლესიის მღვდელი იასე მანარაძე; სენაკის მაზრის, სოფლის მუყაის ეკლესიის მღვდელი გიორგი მარგიანი; ზუგდიდის მაზრის, სოფლის ზუგდიდის ეკლესიის მღვდელი გიორგი ჯგუშია; სენაკის მაზრის, სოფლის ნამიკოლას ეკლესიის მღვდელი ვასილ ჯანაშია; რაჭის მაზრის, ოსეთის კომისიისა, კუდაროს სოფლის ეკლესიის მღვდელი დიუკა ძაგნიძე; ზუგდიდის მაზრის, სოფლის წალენჯიხის ეკლესიის მღვდელი სოფრომ თვალთვაძე; შოთაშის მაზრის, სოფლის თუხის ეკლესიის მღვდელი ბესარიონ უიფიძე; ქუთაისის მაზრის, სოფლის კიანჯკელეთის ეკლესიის მღვდელი მოსე კიკნაველიძე; ქუთაისის მაზრის, სოფლის გულაშის ეკლესიის მღვდელი იოანე კანდელაკი ზ სენაკის მაზრის, სოფლის ონტოლის ეკლესიის მღვდელი მამანტი ქვანია;

დ) სუფიითა—გორის მაზრის, სოფლის დოისის ეკლესიის მღვდელი დიმიტრი ელისაბედაშვილი; გორის მაზრის, სოფლის ნახივის ეკლესიის მღვდელი სპირიდონ კასრაძე; გორის მაზრის, სოფლის ალექსის ეკლესიის მღვდელი ერმალოზ ედილოვი; გორის მაზრის, სოფლის საქაშეთის ეკლესიის მღვდელი შიო ტიტვინიძე; გორის მაზრის, სოფლის ატენის ეკლესიის მღვდელი გიორგი ამბრიევი; თფილისის

ქალაქის, კვატრინეს კვლესიის მღვდელი თევდორე გუდისოვი; თფილისის მარტის, სოფლის ალაკერდის კვლესიის მღვდელი იოანე მანსვეტოვი; ბორჩალოს მარტის, სოფლის ავანის კვლესიის მღვდელი გონსტანტინე ტოლსუპოვი; ღუშეთის მარტის, ანანურის სოფლის სობორას მღვდელი გიორგი გელაძე; თელავის მარტის, სოფლის ვახანძიანთის კვლესიის მღვდელი დანაბრე აბრამოვი; თელავის მარტის, სოფლის საბუის კვლესიის მღვდელი ნიკოლოზ ზარდიევი, თელავის მარტის, სოფლის ადგომის კვლესიის მღვდელი დავით ჩახტაურთოვი; სიღნაღის მარტის, სოფლის ჭკემო-მანხანის კვლესიის მღვდელი იოსებ მენტემოვი; თიანეთის მარტის, სოფლის სადრინის კვლესიის მღვდელი თევდორე მტურელიოვი; ნაწიხის რაჭის სტანიცის კვატრინელადის კვლესიის მღვდელი ვასილი ქუცოვი; ვლადიკავკასის რაჭის, ასინის სტანიცის კვლესიის მღვდელი სტეფანე დიაკოვსკი; ოზურგეთის მარტის, კვამრეთის მარტოვრის კვლესიის მღვდელი ამბაკო ჯაველიძე; ოზურგეთის მარტის, ჭანეთის მთავარ-სველარსთ კვლესიის მღვდელი მაქსიმე ქავთარაძე; ოზურგეთის მარტის, სოფელ მიმითას კვირავე ზე ილიტეს კვლესიის მღვდელი სერგეი მგელაძე; სენაკის მარტის, სოფლის ჭალადის კვლესიის მღვდელი ათანასი ბიბილეა; ზუგდიდის მარტის, ეწერის სოფლის ჭკელა თელათის კვლესიის მღვდელი გიორგი ვაზაძე; სენაკის მარტის, სოფლის ტობანიერის კვლესიის მღვდელი დიმიტრი გუბანიევი; ჭუთაისის მარტის, სოფლის ჭუვიშის კვლესიის მღვდელი დავით ბახტაძე; სვანეთის საპრისტაოისა, სოფელ ჯანუნდარს კვლესიის მღვდელი გიორგი ონიანი; რაჭის მარტის, სოფლის კვაცხუთის კვლესიის მღვდელი სოლომონ ჯათარაძე; ზუგდიდის მარტის, სოფლის აბასთუმანის კვლესიის მღვდელი ეგნატე თათარიშვილი; სვანეთის საპრისტაოისა, სოფელ მესტიის კვლესიის მღვდელი ანტონ ქერციკიძე; სენაკის მარტის, სოფლის ნაწიხარეულის კვლესიის მღვდელი ბართლომე ხონელიძე; შოთაშის მარტის, სოფლის გუთსამანის კვლესიის მღვდელი დავით ციციშვილი; ჭუთაისის მარტის, სოფლის ივანდიდის კვლესიის მღვდელი თომას მადრაძე ზე აფხაზეთის ეპარქიის დაბა ოქციანის კვლესიის მღვდელი იოანე გერესელიძე.

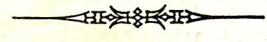
ღ ე) უწმიდესი სინოდის კურთხევათ — თფილისის ქალაქის იოანე ნათლის მცემლის კვლესიის მღვდელი მიხაილ მეღითაური; ღუშეთის მარტის, სოფლის ბოკაციის კვლესიის მღვდელი გიორგი ასათიანი; ღუშეთის მარტის სამთავრის წმიდის ნინას დელათ-მონასტრის

მღვდელი სტეფანე ბერიძე; ღუშეთის მარტის, სოფლის კაისხევის კვლესიის მღვდელი სპირიდონ თუმჯიძე; ღუშეთის მარტის, სოფლის გორკვანის კვლესიის მღვდელი გიორგი სამარგულიანი; ღუშეთის მარტის, სოფლის ნაგორკვის კვლესიის მღვდელი იოანე არვანოვი; ღუშეთის მარტის, სოფლის წილკვანის კვლესიის მღვდელი იოილ მენტემოვი; თელავის მარტის, სოფლის ზემო-სოდაშენის კვლესიის მღვდელი გრიგორი ლომკაცოვი; გორის მარტის, სოფლის ბეკმარის კვლესიის მღვდელი გრიგორი შავლონოვი; გორის მარტის, სოფლის კავთხევის კვლესიის მღვდელი დავით ბარნაბოვი; გორის მარტის, სოფლის ატორის კვლესიის მღვდელი სოლომონ დიდებელიძე; გორის მარტის, სოფლის ჭკემო-სუითის კვლესიის მღვდელი დიმიტრი მაჭავარიანი; სიღნაღის მარტის, სიღნაღის წმიდა სტეფანეს მონასტრის მღვდელ მონაზონი ალექსანდრე ზე სიღნაღისკე მარტის, სოფლის ზემო-მანხანის კვლესიის მღვდელი იაკობ ჩანხაევი.

ბანჩინება სამართხველო - იმერეთის სინოდალის ანტონისა 14 ფებერვლიდამ და 20 მარტიდამ 1886 წლისა.

საქართველო იმერეთის სინოდალის კანტორის განჩინებითა 14 ფებერვლიდამ და 20 მარტიდამ 1886 წლისა ერთი კრებულთავანი დიმიტრაფა თულის გარდახვევინებით მისთვის, რომ წინააღმდეგ სინოდალის კანტორის უქაზისა, რომლითაც აღეკრძალებათ მიცემა მოწმობისა გარდა მეტრიკის და აღსარებითი სიების პირთა და გამოწერილობათა, მისცა მოწმობა მთხოვნელს გვარის ჩამომავლობაზე. ეს ეცხადება საეპისაროსოს სამღვდელითებს «მწყემსში» დაბეჭდვით გასაფრთხილებლად შემდეგ დროში.

პერიოდიკული
გაზეთი

მეზამსი

1883-1886.

— «მეზამსი» ღამტებით გამოდის თვეში ხუთჯერ, ყოველი თვისათს, ოცს ღ ოც და ათ რიცხვებში. —

ქრისტე აღსდგა!

სხრამეტი საუკუნეა მას აქეთ, რაც პირველად ქვეყანაზედ გაისმა მალალი, ღეთაებრივი სიტყვა: ზეცით-ცმული ღეთაება აღსდგა მკვდრებით, დასტრგუნა სიკვდილი და მოანიჭა კაცთა ცხოვრება საუკუნო. სხრამეტი საუკუნეა მას აქეთ, რაც კაცის უმეცრებამ დაანთქია უმანკო სისხლი კაცთ-მოყვარულის მოძღვრისა, სხრამეტი საუკუნეა მას აქეთ, რაც უმანკო სისხლით მორწყულ ღელა-მიწაზე აღმოსცენდა და მოეფინა ქვეყანას ის მოძღვრება, რომელმაც ძირეულად შესცვალა კაცობრიობის ცხოვრება, ის მოძღვრება, რომელმაც პირველად აუწყა ქვეყანას, რომ ყოველი კაცი ერთის ბუნებით, ერთის სახით არის შექმნილი, რომ ყველა თანასწორია ღეთისა წინაშე-დაკრდომილი, განზრწნილი, სულით და ხორციით ტანჯული კაცობრიობა ისე მოელოდა ამ სანუგეშო, სიცოცხლის ჩამდგმელს, სულიერის სიკვდილისაგან მხსნელ მოძღვრებას, როგორც გადახმარი, გადამწვარი, მინდორი ზეცის ნამსა. ძველი, გაზვიადებული ბერძენ-რომაელთ ცივილიზაცია მძიმე ტვირთად, ძნელ ასატან უღლად გარდაქცა კაცობრიობისათვის. კაცობრიობა ველარ უძლებდა მძიმე ტვირთს, ველარ იტანდა ძნელ უღელს და უნუგეშო, სასო-წარკვეთილი ღრტვინავედა და იღვწოდა... მკრი ერი, რომელთაც იმ დროს მთე-

ლი კაცობრიობის სვე-ბედი ხელში ეჭირათ, სრულიად დაეცა. რომაელების თვალ-გაღუწვდენელი სამფლობელო, რომელმაც შთანთქა მთელი ძველის დროის წვრილმანი ერები, ერთს უშველებელ უზარ-მაზარ მანქანას წარმოადგენდა. ამ მანქანის მართველად, მეთვალ-ყურედ მწარმოებლად საბრალო, ზნეობით და გონებით დაცემულნი, გარყენილნი, ძალ-ღონე გამოცლილნი იმპერატორები ითვლებოდნენ. შმთაერეს ძალას კი, რომელსაც ეს საზარელი მანქანა მოძრაობაში მოჰყავდა, ყველა კაცობრივ-უფლებას მოკლებული მდებოდა ხალხი და პირუტყულ მუშაობით გაოგნებული, ჭკუა-გონებას გამოცლილი მონები შეადგენდნენ. მანქანა ბარბაროსულის წინ დაუხედაობით, უანგარიშოდ, განუწყვეტლივ მუშაობდა, აუარებელ ძალას ჰღუპავდა უგუნურად, უთვალავ, განუსაზღვრელ საზრდოს ინთქავდა და გაძლომა კი არ ეტყობოდა. მერე რა გამოდიოდა? მანქანის ნაწარმოებს, ნამოქმედარს არამც თუ ახლო უდგებოდა ვინმე, პირ-იქით, ყველა ერიდებოდა, როგორც რაღაცა საშინელს, საზარელს, რომელიც თითქოს ხელის შეხებისათანავე სიკვდილს უქადდა. ამ გვარად მოწყობილ მანქანას, რასაკვირველია, კეთილი ბოლო არ ექმნებოდა. მუშები შორს უდგებოდნენ, სიმწვავეთ კბილს-აღრჭენდნენ და საზრდოს აკლებდნენ იმ მანქანას, რომლის ჭახრაკებიც შეუებრალებლად ხორცს ჰკლევდნენ. მანქანას ნელ-ნელა ძალა აკლდე-

ბოდა, ცვდებოდა, და ბოლოს სრულიად ასო-
 ასოდ დაიშალა. ეს სწორედ ასეც უნდა მომხდ-
 რიყო: ძველის კაცობრიობის ცხოვრება, მისი
 პოლიტიკური და საზოგადოებრივი წყობილობა
 ისეთ საეჭვო, საშიშარ საფუძველზე იყო აშენე-
 ბული, რომ ადრე თუ გვიან უნდა დაღუპვილი-
 ყო. სხვა-და-სხვა ტომ-გვაროვანი, სხვა-და-სხვა
 ფეროვანი სახელმწიფო, თუ საზოგადოება მხო-
 ლოდ მაშინ იქნება მკვიდრი, ერთ-გვარი სხეული,
 როდესაც ყველა ამ სხეულის ნაწილები თავის-
 თავად, ძალ დაუტანებლივ შეერთებულნი, შედ-
 ღებულნი არიან ერთად და არა ძალადობით შე-
 დღებულნი.—შუღლი, განხეთქილება, მუდმივი
 ომი, ჯაჭვი და ბორკილი, ხანჯალი და ხმალი,
 მონება, კაცთ-სიძულვილი, ბუნების და თავის-
 უფლების უარყოფა და შეგინება, გარყვნილობა,
 ზნეობის დაცემა,—აი რისაგან შესდგებოდა ძვე-
 ლის ხალხის სახელმწიფო და საზოგადოებრივი
 წყობილება, აი რაზედ უნდოდათ ძველ დროს
 მკვიდრის პოლიტიკურის და სოციალურის შენო-
 ბის დამყარება. ძველმა დრომ ამაზედ უკეთესი
 ვერა მოიგონა რა. ამიტომ საკმაო იყო განკაცე-
 ბული ღვთაება მოჰქვლიდა იყო ქვეყანას, რო-
 გორც უბრალო, ღარიბი გალილეველი წინასწარ-
 მეტყველი და ეუწყებინა კაცობრიობისთვის უკედავი
 შეურყეველი ღვთაებრივი კანონი, რომელიც ორის
 სიტყვით იხატება: «გიყვარდეს მოყვასი»,—რომ
 ძველი შენობა საძირკველამდინ დარღვეულიყო
 და საუკუნოდ დაცემულიყო. ამ ორმა სიტყვამ
 სული შთაუდგა დაგრდომილს, სასო-წარკვეთი-
 ლებაში ჩავარდნილ კაცობრიობას, თვალი აუხი-
 ლა და აჩვენა ხალხის ცხოვრების გზა. მრავალ-
 ტანჯული კაცობრიობა დიდის სიხარულით მიე-
 გება ამ სიტყვებს და ძველ ნანგრევებზე ახალი
 შენობა დააფუძნა. ამ შენობას სარძიკვლად ის
 მტკიცე ძირი ჩაეგდა, რომელზედაც ამოდის კაცის
 სიყვარული, მისის კაცურის ღირსების პატივის-
 ცემა და უმეტ-ნაკლებობა. აი ეს არის ის ცხოვ-
 რება, რომელიც მოგვანიჭა მაცხოვარმა, თავის
 სიკვდილით დაამარცხა, დათრგუნა ის სიკვდილი,

რომელსაც ძველი კაცთ-მძულვარე, მონებრივი
 ცხოვრება წარმოგვიდგენდა. თუ აქამდინ ახალ
 მცნებას, ახალ ცხოვრების კანონს სრულიად ვერ
 შეუმუსრავს ძველის დროის ნაშთი, თუ ახლან-
 დელ ცხოვრებაშიაც კიდევ ვხედავთ კაცთ მძულ-
 ვარებას, მონაობას, სისხლის ღვრას,—ამის მიზე-
 ზი ის არის, რომ ახალ-ცხოვრების წალკატში
 ძველი ნერგი კიდევ დარჩენილა. მოვა დრო და
 ეს ნერგიც სრულიად ამოიფხრება; მოვა დრო და
 ახალი მცნება, ახლის ცხოვრების ყვავილი
 ვრცლად მოეფინება ჩვენის ცხოვრების ყოველ მხა-
 რეს. და მაშინ ეს დღესასწაული უფრო დიდ და
 ბრწყინვალე დღესასწაულად გარდიქცევა; კაცო-
 ბრიობა მაშინ უფრო დიდის სიყვარულით მიე-
 გება ამ დღესასწაულს და წმინდის გულით
 იტყვის: «ქრისტე აღდგა და მოგვანიჭა ჩვენ
 ცხოვრება საუკუნო!» («ივერია»)

**როგორ დღესასწაულობდნენ ჩვენში წინათ
 ქრისტეს აღდგომას.**

ცხადია, რომ ხალხი წინ იწევს სწავლით, გო-
 ნებით, ოსტატობით და მოხერხებით. მაგრამ ძველე-
 ბურად დღესასწაულობების ასრულებას ვეღარ ახერ-
 ხებს. შევლავდეს ძველებურს სტოვებს და ახალს
 ეჩვენა. აღარ არის ძველებური არც დარბაისლობა,
 არც დღესასწაულობა, არც მიპატიჟება და არც მო-
 პატიჟება. შევლას ახალი მოსწონს და ძველს ივიწ-
 ყებს, თუმცა ზოგიერთი ძველი ჩვეულება ბევრად
 უკეთესია ვხლანდელ ჩვეულებაზე. პვიღოთ აღდგო-
 მის დღესასწაულობა. როგორ დღესასწაულობდნენ
 ჩვენში ამ უკანასკნელ დრომდე ქრისტეს აღდგო-
 მას?

მრავალი ხალხი მიდიოდა ეკკლესიაზე შაბათს
 საღამოსეც და მთელ ღამეს ათევენდენ ეკკლესიაზე-
 მღვდელი, დიაკონი და მთელი კრებულიც ეკკლე-
 სიაზე იყო აღდგომის ღამეს ერთად მრევლთან.

ბაისმოდა თუ არა პირველი მამლის ყივილი, მოუ-
ხშირებდნენ ზარების რეკას და ბუკის ძახილს. სა-
მრევლოში მებუკეები აღრჩეულნი იყვნენ და მათ
გარდა სხვა ბუკის დაძახებას ვერც კი გაბედავდა.
ბუკია ხმა ყველას გააღვიძებდა, რა დაშორებულე-
ბიც უნდა ყოფილიყვნენ ეკკლესიაზე. ღიდი და პა-
ტარა, ლარიბი და მდიდარი ყველანი მეორე ან მე-
სამე მამლის ყივილის შემდეგ ეკკლესიაზედ იყვნენ
შეკრებილნი. მღვდელი მოაკითხავდა ყველა მრევლს
და, როდესაც დარწმუნდებოდა ყველას შეკრებაზე,
აასვენებდა ხატს, ჯვარს და შემოსილი მღვდელი
და ხალხი გალობით გამოვიდოდნენ ეკკლესიიდან
გართ—ეკკლესიის გარშემოსავლელად. მთელი მრე-
ვლი სანთლებით ხელში სამჯერ შემოუვლიდა ეკკლე-
სიას ზარის რეკით და ბუკის ძახილით და მერე ყვე-
ლანი დასდგებოდნენ დასავლეთის კარებთან. მღვდე-
ლი აღასრულებდა ტიბიკონის მოკლე წესს და შემდეგ
მიბრუნდებოდა ხალხისკენ და დაილოცებოდა ასე:
«დიდება ლმერთსა, სამებულ-დიდებულო ლმერთო,
და აღდგომაო ქრისტესო, შენ შეეწიე ჩვენს მეფეს,
ხელმწიფეს, განაძლიერე მისი სამეფო, და დაუმორ-
ჩილე ყოველნი მტერნი და მებრძოლნი ქვეშე
ფერხთა მისთა; ყოველ საქმეში უშველე და განაძ-
ლიერე. ხალხში გაისმოდა მღვდლის სიტყვის
გათაყვების შემდეგ ერთი დიდის გრიალით სიტყვები:
«უშველე და განაძლიერე!» დაიწყებდა ისევ მღვდე-
ლი: «სამებულ-დიდებულო ლმერთო და აღდგომაო
ქრისტესო, განაძლიერე და შენ შეეწიე ამ სამრე-
ვლოის თავადს, აზნაურს და გლეხს, მოეხმარე მათ
გაჭირვებაში და ნუ მოაკლებ მათ შენ შეწვენას,
და ყოველ საქმეში უშველე და განაძლიერე». ხალხი
კიდევ განიმეორებდა სიტყვებს: «უშველე და განაძ-
ლიერე»-ს თითქმის ქუხილის მსგავსად. შემ-
დეგ ამისა დალოცავდნენ შინ მოყვანილ ქალებს სხვა
სამრევლოდამ, ბოლოს სამრევლოდამ სხვაგან გათ-
ხოვილებს და შესანიშნავ ეკკლესიის შემწირველებს.
წირვის გამოსვლის შემდეგ დასხდებოდნენ ეკკლე-
სიის გალავანში, გაიხსნილებდნენ და წავიდოდნენ
შინ მშვილობით. ამ დღეს ყველანი ერთი-ერთმა-
ნეთს ულოცავდნენ, ხარობდნენ, სხვა-და-სხვა ადგი-

ლას შეიკრიბებოდნენ და მშვენებოდნენ დროს—აქა-
რებდნენ ფერხულით, თამაშობით და სხვა-და-სხვა
ტკბილი სააღდგომო საგალობლებით. აქ დღესას-
წაულობდნენ ქრისტეს აღდგომას ძველ დროში.

მხლა ძველი ჩვეულება აღარ მოსწონთ.
ბევრს ადგილას ეკკლესიის გარეთ შემოვლის დროს
ოთხი-ხუთი მეტი მრევლთაგანი ვერ მოასწრებს.
სხვა-და-სხვა პირების დალოცვა მღვდლისა და ხალ-
ხისაგან მოისპო და წირვაც ისე ადრე გამოდის,
რომ მესამედი მრევლიც ვერ მოასწრებს ეკკლესიაზე.
აღარ არის ის ტკბილი ძმური სიყვარულობა ერთ-
მანეთში, რაც წინეთ იყო. დღეს თუ ერთად თავი
მოიყარა ხალხმა დროების გასატარებლად, არ შეიძ-
ლება ვინმე მძიმედ არ დაიჭრას და ხან-დის-ხან
არაფინ მოკედეს. სასამართლოები ვეღარ უდიან
საჩივრების გარჩევას უპატიურების მიყენებაზედ.
ამიტომ ცდილობენ მოსამართლეების რიცხვის
გამრავლებას და ის კი არ იციან, რომ მოსამართლე-
ების რიცხვის გამრავლება ხალხში ზნეობას ვერ
აღამალლებს.

**მაღალ ყოვლად საფლგელო პავლე, საქართვე-
ლოს მმსარხოსი. *)**

მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესმა პავლემ
(ქვეყნად პეტრე ლებედევმა), ტვერის გუბერნიის
მცხოვრებმა, უმაღლესი ლეთის მეტყველების განათ-
ლება მიიღო პეტერბურგის სასულიერო აკადე-
მიაში, სადაც დაასრულა კურსი მაღისტრის ხარისხით
1853 წელში. თავდაპირველად მაღალ ყოვლად
უსამღვდელოესი მსახურებდა სასულიერო სასწავ-
ლებლებში. წინაპირველ ის იყო მასწავლებლად და

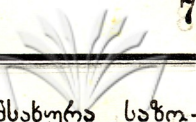
*) მთლად ვუჭკდავთ «Русский полемникъ»-იდან ამ
ბიოგრაფიულ ცნობებს პატივცემულ მწყემსთ-მთავრის საქარ-
ველოს ექსარხოსის პავლეს ცხოვრებაზე.

ინსპექტორად პეტერბურგის სემინარიისა, შემდეგ ამავე აკადემიის ინსპექტორად და ბოლოს იყო სმოლენსკის და პეტერბურგის სემინარიების რექტორად. მისკოპოსად ხელ დასხმულ იქმნა 1868 წელში და ორი წლის განმავლობაში იყოფებოდა პეტერბურგის სამიტროპოლიტო ეპარქიის ეპარქნად. 1871 წელში ის გადაყვანილ იქმნა პიშენევის თავისუფალ კათედრაზე, სადაც მან მიიღო არქივისკოპოსობა და დარჩა ამ ეპარქიის მმართველად 1882 წლამდე. ბოლოს 18 ივლისიდან ამავე წლისა ის გადმოყვანილ იქმნა საქართველოს საეპისკოპოსოში ექსარხოსად და არქივისკოპოსად ქართლისა და კახეთისა.

მაღალ ყოვლად უსამღვდელოეს პაელეს უჭერი ერთი უპირველესი ადგილი რუსეთის ეკკლესიის მღვდელთ-მთავრებში. მექონე ღვთის-მეტყველების დიდი ცოდნისა და ეკკლესიის მქადაგებლის მჭევრ მეტყველებისა, ის ამავე დროს განსხვავდება თავისი მტკიცე ხასიათით და შესანიშნავი მმართველობითი ნიჭით. შველა ამ მაღალ თვისებათა მიიქციეს საზოგადო ყურადღება მის მასწავლებლობის დროს; მაგრამ ყველა ამ თვისებათ საკმაოდ იჩინეს თავი ბესარაბიაში, რომელიც, როგორც ყველამ იცის, შესდგება სხვა-და-სხვა ხალხებისაჲნ. აღვიდა თუ არა ბესარაბია-პიშინევის კათედრაზე, მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესი პაელე კეთილ სინიდიხიანად შეუდგა თავის თანამდებობის მტკიცედ აღსრულებას. მას აქ უნდა ყოველივე გარდაეკეთებია და ბევრი რამ ახალი დაეარსებია. ბესარაბიის სამღვდელოება, თუმც ამ მხარეში არსებობდნენ სასულიერო სასწავლებელნი, მთლად გაუწათლებელი იყო, და ამიტომ ის, სამღვდელოება, ვერ აკმაყოფილებდა თავისი სამწყსოის სარწმუნოებრივ-ზნეობით მოთხოვნილებათ. სამღვდელოებას არ ესმოდა არც რუსული და არც საეკკლესიო-სლავიანური ენა და ამიტომაც უგულოთ ასრულებდა თავის მწყვესურ მოვალეობათ და უმთავრესად მეცადინობდა, რომ მოეპოვებია ცხოვრებისათვის საჭირო ნივთიერი საშუალობანი, რისთვისაც სამღვდელოება დიდ ყურადღებას აქცევდა თუთუნის მოყვანის საქმეს და იჯარით ალებ-მიმცემობას. ახალმა მწყვესთ-მთავარმა საკრძობ-

ლად შესცვალა ესეთი წეს-წყობილება. მან უსათვის ყურადღება უმთავრესად სამღვდელოებაში განათლების გავრცელებას მიაქცია და ამისათვის მან ძირეულად გადააკეთა ადგილობითი სასულიერო სასწავლებლები და მასთან, როგორც სჩანს მისი საკუთარი სიტყვებისგან, რომელიც საქმით სრულიად გამართლებულ იქმნენ, სემინარიის მეუმფროსეთ და მოსწავლეებთან ჰქონდა უფრო მეგობრული და ამხანაგური დამოკიდებულება ვინემ ნაჩაღნიკური. მთხ-კლასიანი სასწავლებლისთვის უსამღვდელოესმა აღაშენა უდიდესი შენობა, მასწავლებელთა მცირე ჯამაგირი გააღიდა ადგილობით მონასტრების საშუალებათგან და დაულაღვად ადევნებდა ყურადღებას სწავლების საქმეს. შემდეგ მწყვესთ-მთავარმა მთლად გარდააკეთა ეპარქიალური საქალო სასწავლებელი, რომელიც წინეთ რამდენიმე მოსწავლე ქალს იტევდა და შემდეგ ისეთ დიდ შენობად გადააკეთა, რომ მასში შეეძლო შეესწავლა ყველა მოსურნე ბავშვებს, რომელთაც შემდეგში უნდა მოეფინათ მართლ-მადიდებელი განათლება მთელს ბესარაბიაში: მან იცოდა, თუ რა მნიშვნელობა ჰქონდა სახლობისთვის, საზოგადოებისთვის, სახელმწიფოსთვის და ეკკლესიისათვის ჭეშმარიტად ქრისტიანე ქალს, განსაკუთრებით ქრისტიანულად განათლებულს და აღზრდილს მღვდლის ცოლს, ამიტომაც მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესმა სამღვდელოების წინაშე მათი ათი წლის პიშინევის კათედრაზე მყოფობის დღესასწაულის დღეს, სხვათა შორის, გამოთქვა შემდეგი: «მე ცხადად მაქვს წარმოდგენილი, თუ როგორი დიდი ზნეობითი ძალა იზრდება ბესარაბიაში, სადაც უნდა გავრცელდეს განათლება, ეს ძალა ერთად რუსულ ენასთან შეიტანს ოჯახობაში და მთელს სათემოებში ნამდვილ ქრისტიანულ, ნამდვილ რუსის სულს და მოჰფენს ბესარაბიაში რუსულ ენას, რომელიც აქ ყველგან არ ისმის და მეც გულით მიხარია, რომ ძალა, რომელიც აქ იზრდება, ყოველ წლობით მატულობს როგორც რიხვით, აგრეთვე თვისებით და ერცელდება ბესარაბიის ყოველ კუთხეში მღვდლების ცოლების საშუალებით, რომელიც არიან სასოფლო სკოლების მასწავლებლად.

მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესი პავლე განსაკუთრებული მუყაითობით შეუდგა იმ ნაკლულევაებათა გასწორებას, რომელნიც არსებობდნენ ადგილობრით სამღვდელოებაში და ამავე დროს როგორც განათლებული და კეთილ-მსურველი მწყემსთ-მთავარი ექცევოდა ამ სამღვდელოებას მამა-შვილური სიყვარულით, როგორც ამაზე მოწმობს თვით იქაური სამღვდელოება, და უმთავრესი ზრუნვა უსამღვდელოესისა იმაზე იყო მიქცეული, რომ უფრო სწორ და ჰუმანურ გზაზე დაეყენებია კონსისტორიებში საქმის წარმოება. თვით კონსისტორიამ თვის აღრესში მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესობისადმი გამოსთქვა ის აზრი, რომ უწინ კანსისტორიის შემადგენლობა იყო «ხალხში საარაკოდ». მაღალ უსამღვდელოესმა პავლემ სასარგებლო დაწესებულებად გარდაქცია კანსისტორია, რომელიც არ ეწინააღმდეგებოდა სამღვდელოების მოთხოვნილებათ და გამჭირახედ აღეწებდა თვალს, რომ კონსისტორიაში მისგან შემოღებული წესები ღირსეულად ასრულებულიყო. ამიტომ ცხადია, რომ ამისთანა უმაღლესად განათლებულ ხასიათის მექონე მწყემსთ-მთავრის წინაშე, სამღვდელოების ქვრივები და ობლები ჰპოებდნენ მასში მზრუნველ მამას, რომელმაც მოსწმიდა ბევრს ცრემლები და რომელმაც ბევრს შეუშაბა მწყურხარებანი. მწყემსთ-მთავრის ყველა ამ ზრუნვამ მოიტანა კეთილი ნაყოფი, და ძიშინევის ეპარქია მალე გაუტოლდა კარგად გაწყობილ ეპარქიებს.

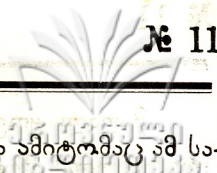
აქვე არ შეიძლება არ მოვიხსენოთ მაღალყოვლად უსამღვდელოესის პავლეს დიდი სამსახური, რომელიც მან გაუწია აღმოსავლეთის ომის გაჭარბებულ დროს, როდესაც ის სიტყვით და საქმით ეწეოდა ტანჯულთ, რომელთაც საუკეთესო თავისი ძალი შეაწირეს გამოსახსნელად ჩვენ მოძქეთა, რომელნიც იტანჯებოდნენ სათათრეთის მონების ქვეშ. ეს სამახური ყველასაგან ცნობილ იქმნა, ვინცკი მონაწილეობას იღებდა იმ გამირულ ომში, რომელსაც უნდა დაეხსნა ქრისტიანები მამადიანობისაგან. საზოგადოდ თავისი მოქმედებით სასარგებლოდ ბესარაბიის მხარისა და თავისი მშვენიერი მიმზიდველი ხასიათით მაღალ ყოვ-

ლად უსამღვდელოესმა პავლემ დაიმსახურა საზოგადო სიყვარული თვისი სამწყსოისა, რომელიც ნათლად დამტკიცდა ათი წლის მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესის ძიშინევის კათედრაზე მყოფობის დღესასწაულის დღეს 1881 წელსა.

შეკველია, რომ ეს უმაღლესი თვისებანი ძიშინევის მწყემსთ-მთავრისა და მისი გამოცდილება იყო მიზეზი, რომ მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესი პავლე დანიშნეს ახალს უმაღლეს და ისეთ პასუხის საგებელ ადგილზე, როგორც არის ქაეკასიის მხარე. საქმით დამტკიცდა, რომ შორეულს ქაეკასიაშიც მაღალ უსამღვდელოესმა პავლემ არ უმტყუნა მისდამი შეთვისებულ ეკკლესიის მართველობის წესებს, მან საქართველოშიაც განახლა და ახალი მიმართულება მისცა იმ დაწესებულებათ, რომელნიც დაარსებულნი იყვნენ პატივცემულის მისი წინა მოადგილის, ეხლა მოსკოვის მიტროპოლიტის იოანნიკესაგან.

ამ გვარად მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესი პავლე შეიქმნა ღირსი მოადგილე და განმაგრძელებელი მწყემსთ-მთავრული სამსახურისა იმა სახელოვანი მღვდელთ-მთავრისა, რომელიც ეხლა განაგებს რუსეთის პირველ სატახტო ქალაქის კათედრას. მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესი დაუღალავად მეცადინობს და შრომობს, რომ დაუახლოვოს საქართველოს ხალხი მის ახალს სამშობლოს, აღამაღლოს მართველებში სარწმუნოებრივ-ზნობითი გრძნობანი, მეცადინობს, რომ რაც შეიძლება გაავრცელოს განათლება როგორც ადგილობრით სამღვდელოებაში, აგრეთვე უბრალო ხალხში, მეცადინობს აგრეთვე, რომ იმიერ ქაეკასიის მხარეებში გაავრცელოს მართლ-მადიდებელი ქრისტიანობა. მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესის პავლეს ბევრ საქმეებთაგან ჩვენ აქ დავასახელებთ შემდეგებს...

რომ საქართველოს საექსარხოლოში მოეფინა მართლ-მადიდებელი ქრისტიანული სწავლა-განათლება, მწყემსთ-მთავარმა სიონის კათედრის სობოროსთან თბილისში დააფუძნა მართლ-მადიდებელი ძმობა ყოვლად წმინდა ღვთის მშობლის სახელობაზე

ძმობის საგანს შეადგენს ზრუნვა: ა) რათა ღვთის მსახურების გარეშე გამართოს კითხვები და საუბრები საეკლესიო და სხვა სარწმუნოებრივ-ზნეობითი საგნებზე; ბ) გაავრცელოს საღმრთო წიგნები და აგრეთვე გამოსცეს ყველასთვის გასაგები სარწმუნოებრივ-ზნეობითი შინაარსის წიგნები და გაავრცელოს საქართველოს მცხოვრებთ შორის როგორც რუსულ ენაზე, აგრეთვე ქართულზე; გაავრცელოს საღმრთო გამოხატულებანი ანუ სურათები; გ) დააფუძნოს საეკლესიო-სამრევლო წიგნთ საცავები და წიგნის საწყობები; ძმობა აგრეთვე ზრუნავს, რათა შესწავლილ და შეკრებილ იქმნენ მართლ-მადიდებელი ქრისტიანული ძველი ნაშთები, რისთვისაც დაარსებულ უნდა იქმნეს განსაკუთრებითი მუზეუმი. თავის მკვერ-მეტყველურ მოწოდებაში სამწყსოსადმი მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესმა პავლემ განმარტა, თუ რამდენათ საჭიროა საქართველოში ის მისსია, რომელიც შეადგენს ძმობის მოვალეობას და რამდენათ საჭიროა ზნეობით-სარწმუნოებრივი ზედგავლენა ხალხზე. «სარწმუნოების ცოდნის უმექონელობა, ბრძანებს მწყემსთ-მთავარი, სხვა-და-სხვა ცრუმორწმუნეობანი, ცუდი ჩვეულებანი, რომლებსაც ეხლა ცხადათ ნიშნავს კაცი ძველიდგანვე მართლ-მადიდებელ ხალხში, ითხოვენ ნამდვილ და უტყუარ ზომებს ამ ნაკულევეანებათა მოსასპობად როგორც სამღვდელოების მხრით, აგრეთვე ჭეშმარიტი სარწმუნოების და მართლ-მადიდებელი ეკლესიის კეთილდღეობის მეშუონეთა პირთაგან.»

მეორეს მხრით, მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესმა პავლემ საჭიროდ დაინახა «ძვეკასიაში ქრისტიანობის აღმადგენელი საზოგადოების» გადაკეთება. ეს საზოგადოება არსებობს 1860 წლიდან. ამ საზოგადოების მეცადინეობის საგანს შეადგენს მთიულ ხალხებზე ზრუნვა, რომელნიც წინეთ ქრისტიანები იყვნენ, მაგრამ შემდეგ სხვა-და-სხვა უბედურ ისტორიულ გარემოებათა გამო მიიღეს მაჰმადის სარწმუნოება ანუ, ნამდვილად რომ სთქვას კაცმა, თავის სწავლა-მოძღვრებას შეუტრის მაგომეტის და კერპთ-თაყვანის მცემელთა შეხედულებანი. სხვა-და-სხვა გარემოებათა გამო 1860 წლიდან არ-

სებული საზოგადოება განაწილდა და ამიტომაც ამ საზოგადოებას არ შეეძლო მოსალოდნელი სარგებლობა მოეტანა. მწყემსთ-მთავარმა საჭიროდ დაინახა ამ საზოგადოების გარდაკეთება და ახალი წეს-წყობილების შეტანა ამ საზოგადოების წესდებაში. ახლად გადაკეთებული წესდება საზოგადოებისა უმაღლესად დამტკიცებული იქმნა 1885 წელსა, მარტის 9-სა. შექველია, რომ ეს საზოგადოება მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესის პავლეს ხელმძღვანელობით მიადწევს თავის მიზანს და მოაქცევს მართლ-მადიდებელ სარწმუნოებისადმი მთიულ ხალხთა და ამით დაუახლოვებს მათ სხვა ხალხებს, რომელნიც სცხოვრებენ რუსეთის იმპერატორის მფარველობასა ქვეშე.

რომ თავის მწყემსთ-მთავრული მოვალეობა უფრო კარგად შეესრულებია ძვეკასიაში, მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესმა პავლემ ამ ბოლოს დროს საჭიროდ დაინახა, რომ ეპარქიების ახალი დაწყობილება მოეხდინა საქართველოს საეპისკოპოსოში და გაედიდებია მათი რიცხვი. შოვლად უსამღვდელოესის ყოველივე მოსაზრება ამ ახლად ეპარქიების დაწესებაზე და მათი რიცხვის მომატებაზე უმაღლესი მთავრობისაგან დამტკიცებულ იქმნა და, ნაცვლად ოთხი ეპარქიისა, ძვეკასიაში დღეს არის ხუთი ეპარქია, რომლებსაც განაგებენ დამოუკიდებელი და თავისუფალი არქიერები.

აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესის პავლემ შესანიშნავია აგრეთვე სასულიერო ლიტერატურაში ზოგიერთი თავის ძვირფასი თხზულებებით. ზარდა იმ დიდი მონაწილეობისა, რომელიც მიიღო მან კომიტეტში, რომელსაც მინდობილი ჰქონდა გადახედვა რუსულს ენაზე ნათარგმნი ძველი აღთქმის წიგნებისა, მას ეკუთვნის: მოთხრობა პატრიარქის შოტისა და «მოვალეობანი და დაწესებულებანი ეკლესიური მსახურებისა აღმოსავლეთის ძველ ეკლესიაში»; სიტყვა: «კერპთ-თაყვანის ცემლობაზე», ულტრა მონტანიზმზე, რომელსაც ამხილებდენ პატრები (თარგმანი შრანგულიდამ); «პატრიარქის შოტის წერილნი» (თარგმანი ბერძნულიდამ); «მნაშენელობა და საგანი ეპარქიის

უწყებათა» და სხვ. ამის გარდა, იმისაგან გამოცემულ არიან სამ ტომად მისი «სიტყვანი და შესხმანი» თქმულნი 1879—1881 წლებში.

კ ა რ ი შ ი ღ ა მ.

მაზკეები გალიკანის სამღვდლოების კრზე გავლენისა.

გალიკანის სამღვდლოების ხალხზე გავლენა, ან რომის სასულიერო წოდების დასავლეთის ხალხებზე გავლენა, ეს—ერთი და იგივე კითხვაა, თუ არა გარეგნობით და ფორმით, შინაგანი ხასიათით და არსებითი მხრით მაინც; ასეც უნდა იყოს, რადგანაც საფრანგეთის სამღვდლოება შტოა რომის სასულიერო წოდებისა, რადგანაც გალიკანის ეკკლესია უფროსი შვილია რომის ეკკლესიისა. ამის გამო ხსენებულ ეკკლესიათა და სამღვდლოებათა შორის ისეთი კავშირია, ისეთი ვიწრო დამოკიდებულებაა, რომ თითქმის შეუძლებელია ერთზე ლაპარაკი, მეორის იმ დროსვე შეუხებლად დატოვება.—მაშასადამე ამ საჭიროებას ვერც ჩვენ ავსცილდებით.

აქაური სამღვდლოების ხალხზე გავლენა, რომლის საიდუმლო შეადგენს მისს განსაკუთრებულ თვისებას და ღირსებას, ყოველთვის დიდი იყო და დღესაც თითქმის შეუცვლელია.

რით გამოიხატება ამ ნაირი გავლენა?—იმით, რომ დღეს, რაშდენიზე საუკუნის განმავლობის შემდეგ, სასულიერო კითხვები, საეკკლესიო ინტერესები ისე სასტიკათ არიან დაცულნი ხალხისაგან, როგორც იყვნენ ძრისტიანობის უკეთესს დღეებში; იმით რომ სარწმუნოებისა და ძრისტის სწავლისადმი რწმუნება შეუცვლელი დარჩა; კიდევ იმით, რომ მღვდელი და სასულიერო წოდება პატივცემულია. ამ ნაირად ვერც დრომ,—ვერც საოცარმა წარმა-

ტებამ მეცნიერებისა, სწავლა-განათლებისა და ცივილიზაციონისამ ვერ შეარყიეს ძრისტიანობა; ნათუტიც ვერ გააგდებინეს იმ საკვირველ ხეს, რომელსაც ჰქვია რელიგიონი; ერთი სილის მარცვალის ვერ მოაკლეს იმ დიდებულ შენობას, რომელიც არის ეკკლესია!..

მიზეზები ამ საკვირველი მოვლინებისა, თუ იკითხავს მკითხველი, პირველი, უახლოესი და უმთავრესი—ჰეშმარიტება და სიმართლეა ძრისტის სწავლისა; მეორე-კი თვითონ სამღვდლოება... მაგრამ პირველად:

რა არის სამღვდლოება?—მთელი სხეული, წოდება, განსაკუთრებული საზოგადოება, რომლის მიზანი და დანიშნულებაა ხალხის სულისა და ზნეობის აღზდა, რომლის მოვალეობაა დახმარება ხალხისა იმ მაღალი და წმიდა იდეალის შესაგნებად, წარმოსადგენად და მისაღწევად, რომელიც ხალხს აკეთილშობილებს, ამალლებს და აღიდებს, რომელიც მას აზიზლებს ამ სოფლის გამომარტოებულ ცხოვრებას, ამზადებს და აახლოვებს იმ უცხო სოფელს, სადაც სიცოცხლე არა ჰქვდება, სადაც აქოთებული ჰაერის მაგივრათ სიყვარულით იბრუნებენ სულს! რა უცხო ხელობაა, რა მშვენიერი პროფესიონია, რა მაღალი დანიშნულებაა!...

რადგანაც ის საზოგადოებაა მხოლოდ განვლენიანი, ძალუმი და პატივცემული, რომლის ორგანიზაციონი, დაწესებულებანი და დისციპლინა უფრო რაციონალურია, რომელიც უფრო განათლებული და მდიდარია, რომელსაც საკუთარი დანიშნულება და მიზანი უფრო ნათლად და გარკვევით შეუგნია, ამიტომაც უნდა წარმოვიდგინოთ, რომ აქაური სამღვდლოება, მისთვის რომ ავხსნათ მისი გავლენა ხალხზე, ამ თვისებათა პატრონია. მართლაც რომ ეს მხარე და ზნე მას თითქმის სრულიად აქვს განვითარებული; თვისი მიზანი და დანიშნულება უმაღლეს ხარისხამდის აქვს შეგნებული. ამით აიხსნება ის გარემოება, რომ საფრანგეთის სასულიერო წოდება ბევრი გაჭირვებული და ახირებული მღვდომარეობისაგან დაუმარცხებელი და გამარჯვებული გამოვიდა.

რა ნაირია ბალიკანის სამღვდლოების აგებული-
 ბა?—მონარქიული, მონარქი, ან მეფე სამღვდლოე-
 ბისა ბრძანდება რომში. ეს ქალაქია მისი სატახტო
 ქალაქი; აქ არის მისი სასახლე-მატიკანი. ამ მეფეს
 ჰქვია პაპი. პაპი არის მთავარი ძათოლიკეთა ეკკლე-
 სიისა; იგი უცოდველად მიაჩნიათ; მისი სიტყვა, ბრძა-
 ნება და მოწერილობა—საბუთია, რომელიც უნდა
 აღსრულდეს კრინტ-ამოუღებელად, უყოყმანოთ. წარ-
 სულში პაპას წუთიერი უფლებაც ჰქონდა, რომე-
 ლიც ჩამოერთვა ამ რამდენიმე წლის წინადა. პაპი
 ხელ-შეუვალი მთავარი იყო. თუ როგორ ან რა
 ნაირად რომის ეპისკოპოსი გამეფდა—ამ მოვლინე-
 ბის მიზეზები ისტორიას უკვე გამოკვლეული აქვს
 და დასკენილიც. მაშასადამე ჩვენთვის ადვილია იმ
 მიზეზების და გარემოების აქ მოყვანა, მაგრამ ეს
 კითხვას არ შეეხება და განზე ვტოვებ.—ჩვენთვის
 უფრო საჭიროა ფაქტი, ე. ი. ის, რომ სხვა-და-სხვა
 გარემოებათა, დროთა-ვითარებისა და ნიეთთა ის-
 ტორიული მსვლელობისა გამო პაპი შეიქმნა ის,
 რაც დღეს არის. იყო დრო, როდესაც მეფეები
 ექვემდებარებოდნენ და თაყვანსა სცემდნენ პაპს, რო-
 დესაც ევროპის ხელმწიფეები ფიცით აძლევდნენ მას
 სიტყვას «არავითარი განკარგულება არ ექნათ ჩვენს
 სამფლობელოში თქვენდა დაუკითხავად»; როდე-
 საც სახელმწიფოები და მაზრები იძულებული იყვნენ
 ბეგარა ეძლიათ მისთვის... პაპს რომ რომელიმე მეფე
 შეეჩვენებია, ის მეფე ჰკარგავდა სამეფო უფლებებს
 ხალხის თვალში; პაპი აგვირგვინებდა მეფეებს და,
 შემდეგში ეს უფლება მან მაინცა სხვა-და-სხვა
 სახელმწიფოების ზოგიერთ ეპისკოპოსებს. სხვათა
 შორის, საფრანგეთში ეს უფლება რეიმსის ეპისკოპოს
 ჰქონდა მინიჭებული. რეიმსის ეპისკოპოსი აძლევდა
 საფრანგეთის მეფეებს გვირგვინს, კვერთხსა და პორ-
 ფირსა.... აი, როგორი იყო, დაახლოვებით, პაპისა,
 რომის სასულიერო წოდებისა და ბალიკანის სამღვდე-
 ლოების წარსული, დიდებული პოლიტიკური მდგო-
 მარეობა და მნიშვნელობა; აი, რა მშვენიერი ის-
 ტორიული სვებედი აქვს აქაურ სამღვდლოე-
 ბას. თუ მაგილებთ მხედველობაში სამღვდლოების
 მაშინდელ განათლებას და აუარებელ სიმდიდრეს,

ადვილად წარმოვიდგენთ, რა გავლენა ექმნებოდა
 მას ხალხზე. ეს გავლენა, იმ დროის შთაბეჭდილება
 კიდევ დღემდისაც არ გამქრალა ხალხში.

რაც შეეხება დისციპლინას, ამ მხრით აქაური
 სასულიერო წოდება სამაგალითო რამაა, ისეთი
 გაწრთვნილი და გავარჯიშებულია. შმცროს-უმფრო-
 სობა, რიდი და მორჩილება, ერთობა და თანხმობა
 შეიცავს უცილოდ სამღვდლოების პირველ
 ძალას.

სასულიერო სჯულები და წესები მტკიცედ აქვს
 მას დაცული. შოველი წესის და კანონის გარდამა-
 ვალი, რა ჰერარქის ხარისხსაც ეკუთვნოდეს, სასტი-
 კადაა დასჯილი. ძარგად გაბედავს, მაგალითად
 მღვდელი, რომ წირვა დააკლოს თავის მრევლს, ან
 ყოველ დღე ორჯერ არ ჰწიროს და იმოძღვროს, ან
 თავის ბინას მოშორდეს ერთს წუთს ეპისკოპოსის
 ნება-დაურთველად. მისკოპოსის ბრძანება მღვდლის
 თვალში რაღაც ციდამ მონაბერია. ამ ნაირი წინ-
 დანედულობით, კარგად თავის დაჭერით და თვისი
 მოვალეობის მტკიცე ასრულებით, აქაურ სამღვდე-
 ლოებას დაუმსახურებია საზოგადო პატივის-ცემა და
 სიყვარული.

სიმდიდრე და ნიეთიერი შეძლება საჭიროა სა-
 მღვდლოებისათვის ხალხის მოსამადრიელებელად.
 მხოლოდ, რადგანაც ეს სიმდიდრე მას ეძლევა
 ხალხისაგან, იგი ამ უკანასკნელს უკანვე უბრუნებს
 მას სხვა სახით. რასაკვირველია, ვიდრე ღებულობს.
 ამ ნაირად ხალხი იბრუნებს, რაც გაუცია; სამღვდე-
 ლოება იძლევა, რაც მიუღია. ან კი რად სჭირია
 აქაურ მღვდელს სიმდიდრის შენახვა? ცოლ-შვილი
 მას არა ჰყავს, ოჯახი მას არ აბადია, ვის უნდა
 დაუტოვოს, თუ არა იმ მრევლს, რომელსაც იგი
 მთელი თვისი სიცოცხლე ემსახურებოდა?—წარ-
 სულში ბალიკანის ეკკლესია ძალიან მდიდარი იყო.
 მონასტრებს და სასულიერო სასწავლებლებს აუარე-
 ბელი მამულები ჰქონდათ. მისკოპოსები ნამდვილი
 ფეოდალები იყვნენ. ამ ასი წლის წინად კიდევ სა-
 მღვდლოების შემოსავალი რამდენიმე ასი მილიონი
 იყო. მხოლოდ დიდი რევოლიუციონის დროს,
 ხელმწიფისაგან გააფთრებულმა ხალხმა აღარ დაზო-

გა საკუთრება, რის გამო ეკკლესიასაც წაართვა მამულები და გაუსყიდა. აწინდელი შემოსავალი ორმოცი მილიონია! მანა ამ ფულებით ცოტა საქმე გაკეთდება? ცოტა სამსახური შეუძლია ხალხს გაუწიოს სამღვდლოებამ ამისთანა შეძლებით?—მს ფულები იხარჯება საყდრების შესანახავად და გასამშენიერებლად, ეკკლესიის მოწყობილობის დასაცველად; სასულიერო სასწავლებლებზე, სადაც სწავლა უსასყიდლოა, ან ნახევარ ფასადაა; გლახაკათვის, გაჭირვებულთათვის და დავრდომილთათვის თავშესაფარ შენობაზე და მათ სასმელ-საჭმელზე და სხვა და სხვა... ამისთანა მაგალითების მოყვანა სამღვდლოების ქველ-მოქმედებისა ბევრი შეიძლება.

ახლა შევეხოთ განათლებას.—ამისთანა განათლებულ და დაწინაურებულ ქვეყანას და ერს, როგორც არის საფრანგეთი და საფრანგეთის ერი, შესაფერი განათლებული სამღვდლოებაც უნდა ჰყვანდეს. სასულიერო წოდებამ ბევრი შესანიშნავი კაცი მოსცა სამშობლოს. ბევრი მეცნიერი, მწერალი, ლიტერატორი, ფილოსოფოსი, პოლიტიკოსი და სახელმწიფო კაცები გამოვიდნენ ამ წოდებისაგან.—როდესაც რომელიმე წოდება შრომობს, მოაქვს რამე საგრძნობელი და სასარგებლო ნაყოფი, როდესაც წოდება ყოველ წუთში უმტკიცებს ქვეყანას და ხალხს, რომ მისი არსებობა სასარგებლოა—ამისთანა წოდება ყოველთვის პატივ ცემულია, თუ გინდ მის პირველ დანიშნულებას ნიადაგიც აღარ ჰქონდეს.—არ მოიპოვება აქ იმისთანა მღვდელი, რომელსაც უმაღლესი სასულიერო სემინარია (რომლის შესაფერი რუსეთში სასულიერო აკადემიაა) არ ჰქონდეს გათავებული. ამ პირობებში, აშკარაა, მღვდელი დიდად და დიდად უფრო მაღლა სდგას გონების და ზნეობის განვითარებით მრევლზე, კრებაზე; მისი მხედველობის ჰორიზონტი დიდად უფრო განიერია გლეხისაზე, მაშასადამე რა კითხვითაც უნდა მიმართოს ამ უკანასკნელმა მღვდელს, ეგ ყოველთვის შესძლებს აუხსნას, გააგებინოს, და უმტკიცოს და დააჯეროს. ამის გამო მღვდელს გლეხის თვალში დიდი პატივი აქვს...

რაც გრძლად ვსთქვი, მოკლედ ასე გამოისახე-

ბა: აქაური მღვდელი მდიდარია, განათლებული და განვითარებულია, კარგად აღზრდილია, თავის მოვალეობას მტკიცედ და პატიოსნად ასრულებს, უცოლო-შვილოა, რის გამო მთელი დღე საღვთო წიგნების კითხვაში და შრომაში ატარებს დროს, ყოველთვის წმინდად ჩაცმულია, არ ლოთობს და არ ქეიფობს, გლეხს ან მუქთად უზრდის შეილებს, ან ნახევარ ფასად, ეხმარება მას ყოველნაირ გაჭირვებაში, აძლევს და კიდევ შეუძლია მისცეს რჩევა და დარიგება. მართი სიტყვით მღვდელი მდიდრად შეჭურვილია საჭირო თვისებით, რომ მრევლზე შესაფერი გავლენა იქონიოს.

ონჭკორელი.

მ ც ი რ ე უ მ ნ ი უ მ ნ ა .

ბაქოლამ ორას ვერსტის მოშორებით არის ერთი ადგილი, რომელსაც მისილიკვას ეძახიან (НИЗОВАЯ ПРИСТАНЬ). ამ ადგილას ამ ოც-და-ორი წლის წინეთ მოსულან რუსეთის სხვა-და-სხვა ადგილებიდან რუსის გლეხები და დასახლებულან აქ. ამ მართლ-მადიდებელ გლეხებს 1885 წლამდე არც ეკკლესია ჰქონიათ და არც საკუთარი მღვდელი ჰყოლიათ, რის გამო ზოგიერთ გლეხებს სარწმუნოება შერყევიათ. ამიტომ დიდი ჯაფა და შრომა დასჭირდებოდა იმ მოძღვარს, რომელსაც ამ გლეხებს დაუნიშნავენ მღვდლად. აქ დანიშნულ იქმნა მღვდლად ერთი ახალ-გაზდა მღვდელი იოანე ღვინდოვი. მ. ღვინდოვი მივიდა ახალ სამწყსოში თუ არა, მაშინვე შეუდგა ეკკლესიის შენების საქმეს. მისგან დაწყებული ეკკლესია მოთავებულ იქმნა 1885 წ., მარტის ათს. ეკკლესია მაშინვე აკურთხეს და ამ დრო, იღვან ამ ეკკლესიაში მუდამ სრულდებოდა წირვა-ლოცვა. მ. ღვინდოვმა ბევრი შრომა გასწია ამ ეკკლესიის აშენებაზე. რადგან ადგილობრივ გლეხებს

თავიანთ სიღარიბისა გამო მთლად თავისი ხარჯით არ შეეძლოთ ეკკლესიის აშენება, ამიტომ მ. ლავილოვმა გამოითხოვა მთავრობისაგან ნება-რთვა ფულების შეკრებისათვის. ამ სახით მან შეკრიბა 200 მანეთამდე. წმიდა სანთლის ვაჭრობილამ შეკრიბა სამას მანეთამდე. ადგილობრივ მახრის სამმართველოდამ მიიღო სამას მანეთამდე. ამავე კეთილ-საქმეს მოახმარა ერთი წლის თავის ჯამაგირი 400 მან. ბარდა ამისა მ. ლავილოვის თხოვნით და მეცადინეობით ეკკლესიისათვის საქირო ხის მასალა დაეთმო მღვდელს უფასოთ. ძანკელი და სხვა ეკკლესიისათვის საქირო ნივთები მოიპოვა უსასყიდლოდ და ამ გვარად მამა ლავილოვმა ცოტა ხანში ააშენა ზემოთ მოხსენებული ეკკლესია, რომელსაც კაცი ვერ ააშენებდა სამი ათას მანეთ ნაკლებ.

მხლა ეს პატივ-ცემული მოძღვარი გადმოყვანილ იქმნა ბორის მაზრაში სოფელს ზემო ნიქოზის მღვდლად. აქაც მამა ლავილოვს მოეღოს არა ნაკლები შრომა და ღვაწლი. ამ ღვაწლს და შრომას მოითხოვს მისგან ამ სოფლისძველი სობორო, რომელიც აშენებულია მეხუთე საუკუნის ნახევარში და რომელშიაც განისვენებს გვამი წმიდა რაჟდენისა. ეს სობორო დროთა-ვითარებისაგან ისე არის მიხრწნილი, რომ, თუ მალე არ მიექცა მას ყურადღება, მთლად დაიქცევა და ამ გვარად საქართველოს დეკარგვის შესანიშნავი ძველი დროის ნაშთი. მ. ლავილოვი, როგორც გავიგეთ, კიდევ შესდგომია ამ საქმეს და იმედია, რომ, თუ მას ხელს შეუწყობენ ჩვენი საქართველოს შეიღნი, ამ საქმეს კიდევ მალე დააგვირგვინებს. მ. ლავილოვს უკვე უთხოვია მთავრობისათვის, რათა მიეტეს მას ეკკლესიის შეკეთების და ამ ეკკლესიისთან სკოლის გახსნის ნება-რთვა.

ს ა ი ს ტ ო რ ი ო მ ა ს ა ლ ა . *

ვარძიის მონასტერი.

1156—1212 წ.

(დასასრული.)

ბეკრი მტერი დასტვია ვარძიის მონასტერს, მაგრამ მონასტერი ყოველთვის გადაჩენია მტრისაოხრებას.

*) იხილე «მწეშისი», № 7.

ბოლოს ლანგ-თემურმა ააოხრა ეს მონასტერი და ბეკრი ქრისტიანნი წაიყვანა ტყვეთ. ეს მოხდა თამარის შემდეგ, როცა მთელი საქართველო განაწილებულ იქმნა სპარსთა და ოსმალო შორის 1638 წელში. ამ გვარად საათაბეგოში გავრცელდა მანქმადიანობა. 1659—1679 წლებში ძრეელ გავრცელდა აქ მანქმადიანობა. ვინც ნებით არ მიიღებდა მანქმადის სჯულს, ის უნდა გადასსლეულიყო საქართველოდამ. ერთი სიტყვით უსჯულანი ძრეელ აწუხებდნენ ქართველებს.

ვარძიის შესანიშნავი თავის ადგილის მდებარეობით. აქ მშვენიერი ბაღებია, რომელნიც განთქმულნი არიან თავიანთი ხეხილებით. ვარძიის გაღმით ჯავახეთის, რომელიც შეადგენს ახალ-ქალაქის მაზრას, სამხრეთით ძეკს ახალ-ციხე. ამ ორ მაზრაში მარტო ოც-და-ერთი სოფელია ქართველთა, დანარჩენი სოფლები ეკუთვნით სომხებს, თათრებს და ქურთებს. თათრებში ბეკრნი არიან ქართველ გვართაგანნი, როგორც მაგალითებ: აბაშიძეები, ორჯონიძეები, ვახნაძეები, ფალავანდოები და სხვ.

ვარძიის მონასტერი არის დაწეებული მეფე გიორგი III ის ძის დიმიტრისაგან, დასრულებით კი დასრულებულია თამარ მეფისაგან. ამ მეფეების დროს ვარძიის მონასტერი სხანტრელ მღვდომარეობაში ყოფილა. ბოლოს კი ვარძიას გამოუტყდა ათას ნაირი მტარვალობა ქრისტეს სარწმუნოების მტერთაგან. როცა 1604 წელში ეს მხარე თათრებს დაუზურიათ, მაშინ გაკვანებულა ეს მონასტერი და სხვა ჩვენი ეკკლესიები. ბოლოს, როცა რუსის მართებლობამ დაიბურა ახალ-ციხის მაზრა, მაშინ ეს მონასტერი ისევ ახლდება. 1857 წელში ერთ ბერძენს ჭჯიას შეუნიშნავს, რომ ამ ძველ მონასტერში მოდიოდნენ სხვა-და-სხვა მხარეებიდან მლოცველები და მოქმენდათ შესწირავი, მაგრამ მონასტერს უურის მგდებული გაცი არა ჭყავდა. ის, ამის მიმსეღვარე. დაზატრონებია მონასტერს. მას მოუწევია ხალხი, გაუსუფთავებია მონასტერი და მიხი სენაკები, გაუკეთებია ეკკლესიისათვის კარები. ეკკლესიაში გაუკეთებია კანკელი, რომელიც დღესეც არის. ბოლოს ეს გარემოება მოუხსენებია მაშინდელ ახალ ციხის ბლადრჩინისთვის(რუსი ყოფილა). როცა მონასტერი და მისი სენაკები სწმინდეს, მოიწვიეს 1857 წ. საქართველოს ექსარხოსად ყოფილი განსკეხებული არქიეპისკოპოსი ევსევი და აკურთხებიეს მონასტრის

ეკლესია. ამის შემდეგ ექსარხოსის ეკსკისიკან გამომწესებულ იქმნა ამ მონასტერში ერთი მღვდელ-მონაზონი და ორი მონაზონი, რომელთა აქ გველა ადაღინეს ღვთის მსახურება-

ეს მონასტერი 1867 წელში აჭარის თათრებმა გატარდნენ. ამ გარემოებამ გამოიწვია ადგილობრივ სამოქალაქო მთავრობისაგან განკარგულება, რომლის ძალით ახლა-მასხრა სოფლებს რიგ-რიგობით უნდა ეუარეულათ მონასტრისათვის. ბოლოს, რადგან ეს უარყოფილება სამომხ შეიქმნა სოფლებებისათვის, მათ გამოიღეს 250 მანეთი, რომელიც დაენიშნა მონასტრის მუარეულს წელიწადში ჯამაგირად.

მონასტრის დღეს ცოტა შემწეობა ეძლევათ ეკლესიაში ქრისტიანობის აღმადგენელი საზოგადოებისაგან. ღირსია კი ეს მონასტერი, რომ საზოგადოებამ მას უურადღება მიაქციოს, როგორც ძველ ისტორიულ ნაშთს და ჩვენი მეფეების ნაღვალს.

9 აგვისტოს 1885 წელში ამ მონასტერში მოხდა დაკავასიის მთავარ-მართებელი, რომელზედაც დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა ამ მონასტრის ძველმა სელაგუნებამ და მხატვრობამ. ბ. მთავარ-მართებელმა ბრძანა, რომ ის გამოგზავნის კაცებს ამ მონასტრის ასაწილად და მასთან მათმა ბრწევიანებამ ადგილითქვა, რომ ის იშუამდგომლებს საქართველოს ექსარხოსის, არქივისსკოპოსის ზავლეს წინაშე, რათა ეს მონასტერი იქმნეს შერიცხული შტატის მონასტრად.

ამ ვარძილად დასავლეთისკენ, ორ სვე შუა, სამი კვარტის საშორეზე არის ესრედ წოდებული «ზედა ვარძია». აქ არის მშენიერი წითელი თლილი ქვით აშენებული ჰატარა ეკლესია, რომელიც ქუთუბს საქონლის დასამწევედ ადგილათ გაესადათ, მაგრამ დღეს ეს ეკლესია დატოვდა ამ გვარის შებილწისაგან. ამ ჰატარა ეკლესიას სამხრეთით აქვს ერთი კარი, რომლის თავზე ამოჭრილია ჯვარი. ჯვარის გარშემო სურთური ასობით არის შემდეგი წარწერა: «დედა ღვთისაო, მსკეღისა ჰატარონის და შეიღის თამარისათანა დღესა მას საშუაბელსა ჭევენ, რომელმან გულს მოდგინებთა ადგიმენა წმინდა ესე ეკლესია. ამინ.» ამ ეკლესიის გუმბათი და გრესილი ჩამონგრეულია.

აჭარის სეკეში ბერი სხვა-დასხვა ეკლესიასა და გარენი და გამოქვაბულნი არიან, რომელნიც უმნიშვნელო არ იქნებიან ჩვენი არქეოლოგიებისათვის.

წინამძღვარი ვარძიის მონასტრისა მღვდელ-მონაზონი კალისტრატე.

ს ე კ რ ო ლ ო ბ ი.

1-ლ აზრის თორმეტს საათზე ოზურგეთის მომრიგებელი მოსამართლე ჰაველი ანდრეას ძე ბაბინი სასამართლოში საქმის გარჩევის დროს უეცრად გარდაიცვალა. ეს იყო შთაქმავლობით რუსი, მაგრამ კავკასიაში, სასულდობრ ქუთაისში, დაბადებული და გაზდილი; ამ მხალს, შეუბღაღავის სინიღისით აღჭურვილს კაცს მუდამ თავი ჭქონდა გადაღებული თავის მოძიებისათვის და უსამართლობა მის მიერ მუდამ მკაცრად იდევნებოდა. მართლ ის თავ-განწირულება რათ ღირს, რომელიც გამოიჩინა ბაბინმა ათის წლის განმავლობაში ოზურგეთის უეზდის გამგეობით. ეს კაცი იყო მაღალ სასწავლებელში გურს შესრულებული, ნიჭიერი, საქმის მტოდნე და რომ სდომებოდა, თუ სამსახურში არა, ადვოკატებს შორის მანაც პირველს ალაგს დაიჭერდა ტვიღისს და ქუთაისს. ორას თუმნის მაგიერად, იმას შეეძლო შეიღი რვასი თუმანი წლის შემოსავალი ჭქონიყო და თვით ტვიღისშიაც ეცხოვრა, სადაც გარდა კეთილ-მდგომარეობისა, სულიერი საზრდოც მისის განათლების შესაფერი ჭქონიყო; მაგრამ არა, როდესაც მან შესედა, რომ საწყალი გურიის ხალხი საჭირებდა სამართალს და მიუდგომლობას, იმან არჩია ერთ მიურუბულს უეზდის ქალაქში ჩამჯდარიყო და ხალხისათვის მძიმე უსამართლობის ტვირთი შეემსუბუქებინა. როგორც ყოველგან სჩვეია, რომ მართალს კაცს დენა და მტერობა არ მოემდება, ისე ბაბინსაც აღმოუჩნდენ თავისი მდევნელები, რომელთ გრავამ განაზრახა ერთი მისი სელქვეითი მოსამსახურე მ...ვი. ამ უღირსმა ახალ-გაზდამ მინარვით დაჭრა კეტი შარმან ოზურგეთის ბუღვარ-

შედეგად დასაწყისშია, რუსურკეთის უფროსი ხალხი დიდად შეაძრწუნა ამ ბარბაროსულმა მოქმედებამ და თავის თანაგრძნობის გამოსატანად მართლაც გალა-სულს მსჯულებს ადრესი, რომელზედაც ათასზე მეტს ეწერა ხელი. ისინი ანუგეშებდნენ ჰაკლე ბაბინს და სთხოვდნენ, რომ არ მოემუდებინა რუსურკეთის უფროსი და არ გადასულიყო სსკვან. ამას გარდა მად-ლობელი ხალხი უბნობდა ნიშნად მისის ქველ-მოქმედობისა ოქროს მეწვეის ჩუქვებს, მაგრამ უეცრად სიკვდილმა აღარ დაატყდა, პატროსანს მამულის შვილს სიტყვებზე შეეკენახა ნივთიერი დამტკიცება ხალხის ხიფათისა. ბაბინმა იცოდა კარგად ქართული და იმე-რეთს თავის სამშობლოს ეძახდა. მან სოფიერებ-სავით «ჩვენის» და «თქვენის» გარჩევა არ იცოდა. ამისთანა სამართლიანობის შედეგი ის იყო, რომ ბაბინმა მოაპოვა რუსურკეთის უფროსი განუსაზღვრე-ლი პატივისცემა და გავლენა. ერთი მისი სიტყვა კმა-რდა, რომ მოსისხლე მტერნი, საუგუნოდ ერთმანეთ-ზე გადამტყნებულნი, შერიგებულიყვნენ და ნიდაგი შენი, დაეა და საჩივარი მოესპოთ. საუგუნოდ განსკუ-ნება მოგვს დიერთმა პატროსანო ქველ-მოქმედო-ბადაწვევ! მთელი გურია სტირის შენს უდროოდ სიკვდილს და შეიღის-შვილამდე დაჩეხა იქ შენი კე-თილი ხსენება! («ივერია»)

ახალი ამბავი და უენიშენები.

მქვს აპრილს იმერეთის ეპისკოპოსმა ბაბრიელმა აკურთხა განახლებული ყვირილის ნათლის-მცემლის ეკლესია. წირვაზე იგალობეს ნოტებზე ქართული საეკლესიო გალობა, ახლად გადაღებული ბატონი შორიძისაგან, არქიდიაკონმა იოსებ შარაბიძემ, მ. ბალანჩივაძემ და ი. წერეთელმა. იგალობეს მშვე-ნიერად და საზოგადოებასაც ძლიერ მოეწონა.

* *

31 მარტს ქართული საეკლესიო გალობის აღმადგინებელმა კომიტეტმა კიდევ ჩაიბარა სამოცდა-

თორმეტი ახლად გადაღებული სხვა-და-სხვა საეკლესიო ქართული საგალობლები. დარჩა კიდევ გადაუ-ღებელი ასი საგალობელი. იმედია, რომ ამასაც მალე გაათავებენ, რადგან მუყიათად და გულით არიან შედგომილნი მუშაობას როგორც ბ. შილი-მონ შორიძე, ისე გალობის გადამცემლები: დიაკონი რ. ხუნდაძე, აზნაური დიმიტრი ჰალაგანიძე და ივ-ლიანე წერეთელი.

✓ * *

ბურია-სამეგრელოს ახალი მღვდელთ-მთავარი, ყოვლად სამღვდლო ბრიგორი მთილისი დამ მობრძანდა ოთხ აპრილს და ამ დღეს მუთაისში მობრძანდა. მუთაისის სტანციაზე მრავალნი მიეგებ-ნენ მას. მთხს აპრილს მუთაისში დარჩა და ხუთს გაემგზავრა ხონით მარტვილში. მქვს მარტვილში სწირა და სააღმდგომოთ მარტვილშივე დარჩა. სა-მღვდლოება და საერო წოდება დიდის სიხარულით მიეგებენ მას. ამ თვის უკანასკნელ რიცხვებში, ამ-ბობენ, ყოვლად სამღვდლო ბრიგორი მიბრძანდება შოთშიო.

✓ * *

რუსეთში აგერ თორმეტი წელიწადია, რაც პ. პო-პოვიცკის რედაქტორობით გამოდიოდა ერთი მშვე-ნიერი და ყველასგან მოსაწონი გაზეთი «Церковно-общ. Вѣстникъ» ი. ეს გაზეთი იყო სამღვდლოების ინტერესების დამცველი და მექომავე. ნიდაგ ყარე-ულად იდგა და როდესაც შენიშნავდა ვისმეს თავის წრიდგან გამოსულს, ყოველი ღონის-ძიებით ცდი-ლობდა, რომ თავის ადგილზე დაეყენებია და მისი წრიდგან გამოსვლით შეწუხებულნი და შევიწროე-ბულნი პირნი განეთავისუფლებია. მრი-სამი წელია მას აქეთ, რაც ამ გაზეთს აუმტერდნენ ისინი, ვისაც ნამეტნავად ხვდებოდა გულში ამ გაზეთის ცხარე სიტყვები. მაზეთს ცენზორი დაენიშნა. ისეთ მდგო-მარეობაში ჩავარდა გაზეთი, რომ ეს დაუღალავი რედაქტორი იძულებული შეიქმნა სულ დაეხურა და მოესპო თავისი გამოცემა. ჰეშმარიტად ძლიერ სამწუხაროა მთელი სამღვდლოებისათვის იმისთანა

ორგანის მოსპობა, როგორც იყო ყველასგან პატივცემული ა. პოპოვიცკის ორგანი.

* *

† 24 მარტს მბილისში გარდაიცვალა დეკანოზი პავლე ქოროლევსკი, რომელიც 27 მარტს დამარხეს ალექსანდრე-ნევესკის ეკლესიის გალავანში. წესის აგებაზე და წირვაზე დასწრო მადალ ყოვლად უსამღვდელოესი საქართველოს ექსარქოსი პავლე. მანსვენებული თფილისის სემინარიაში იყო დიდი ხნიდგან. მასწავლებლად 1872 წლამდე. შველა მასწავლებლებში ერთი უსაყვარლესი მასწავლებელი იყო განსვენებული. ის იყო პირამთქმელი და სწორი ხასიათის კაცი და ამისათვის არ იყო დევნასა და ჩაგვრას მოკლებული. საუკუნოდ იყოს ხსენება შენი, პატიოსანო მოღვაწე და დაუღალაო მშრომელო...

* *

† 17 მარტს პეტერბურგში დასაფლავეს ერთი შესანიშნავი მქადაგებელი დეკანოზი იოანე ნიკიტის ძე პოლისადოვი. პოლისადოვი ცნობილია თავის შესანიშნავი ქადაგებებით მთელს რუსეთის იმპერიაში. არ დამარხულა ჯერეთ არაფერ მღვდელთაგანი, რომ ამისთანა პატივი ეცეს ხალხს საზოგადოდ, როგორი პატივისცემაც ხალხმა მას აღმოუჩინა. ხალხი სტიროდა ისე, როგორც თავის საყვარელ მახლობელ ნათესავს სტირის ხოლმე. პოლისადოვი შესანიშნავი და საყვარელი კაცი იყო თავისი მშვენიერი ხასიათით და ცხოვრებით. სიცოცხლის დროს დაიბარა, რომ მისი კუბო არ შემოსონ და არც შედებონ. ის ჩაასვენონ უბრალო ფიცრის კუბოში და დასაფლავონ. დაიბარა აგრეთვე, რომ მღვდლებმა სამგლოვიარო შესამოსელი არ ჩაიცვან ჩემს გასვენების დროსო. მისი დაბარება მტკიცედ აღასრულეს. როდესაც აუარებელმა ხალხის გროვამ დაინახა უბრალო ფიცრის კუბო, რომელშიც იყო ჩასვენებული მათი საყვარელი მოძღვარი, ყველას ტირილი მოუვიდა და სთქვა: «ჩვენ საყვარელ მოძღვარს თავის ოქროს გული უბრალო ფიცრის კუბოში ჩაუდვიაო». ამ უბრალო ფიცრის

კუბოს დანახვამ ნამეტნავად გააცხთველა სიყვარული და პატივისცემა ხალხისა თავის მოძღვრისადმი. მანსვენებულის დასაფლავების დროს წარმოითქვა მრავალი სიტყვები. სასაფლაომდისინ გაყენენ მიცვალეზულს თავის მოწაფეები, რომელთაც ის ასწავლიდა საღმრთო სჯულს. მოწაფეებისაგანაც წარმოითქვა გრძნობით სავსე სიტყვები და თვალ-ცრემლიანები დაბრუნდნენ უკან. ნეტავი იმ მოძღვარს, რომელსაც ამისთანა სიყვარული და პატივისცემა დაუმსახურებია სამწყსოსაგან.

ჩედაქციის პასუხი.

- მღვ. ზ. ჭულ—ას. შე დალოცვილო, მეღანი გაგიწყვათ, რომ ცოტა მაინც დასჩენოდა ნაწერი ქალაქდზე და წაეითხა კაცს?
- რაჭას. მღვ. მ. გ—ს. გაზეთებს ვგზავნიო. მაგრამ ჩვენც ვწუხვართ, რომ არ იღებთ. თქვენი სტატია, სამწუხაროდ, არ დაიბეჭდება.
- ს. ხ—ს. მღ. ი. ხ—ს. უადგილობისა გამო თქვენი მოძღვრება არ იბეჭდება.
- თფ—ს. მ. ა. მ—ს. დრო წასრული აქვს თქვენგან გამოგზავნილ სიტყვას.
- ს. გორდს, ი. პ—ს. ყოველ სტატიასთან საქიროა სრული ადრესი. უამისოთ არც ერთი სტატია არ დაიბეჭდება.
- დ. ზ—ს. მღ. ფ—ას. სხვას რომ გამოგზავნა ეგ სტატია, დავბეჭდავდით. თქვენი სახელით არ შეიძლება. თავის ქებას შეგვწამებენ.
- მღვ. ა. მ—გს. თქვენი ლექსი არ იბეჭდება.
- მღვ. ლ. რ—ქეს. ნათქვამია, რამდენსაც დაიყუფს ძალდი, ყოველთვის კარში განედვა არ არის საქიროო. ოღონდ კაცი იყავი მართალი და «მედანოსებმა» რამდენიც უნდათ, იმდენი იყევონ.
- ს. სა—ოს. პ. მ. ნ. ყ—ს. თქვენი მოძღვრება დაგვიანებულია და ამიტომ აღარ იბეჭდება.

გლგელთა საშუალებოდ.

კვირიაკის, ხმის და სხვისკრო სხანრების მარვე ნებელი მთელს ამ ჩუკვ წელში.

რადესაც აღდგომას არის აზრის იგ-სა, მამინ იქნება:

პრილის	კ	თომას კვირა
—	კზ	კვირიაკე მენესსცხებელთა
მაისის	დ	კვირიაკე განრღვეულისა
—	ნა	კვირიაკე სამარტელისა
—	ნც	კვირიაკე ბრმისა
—	კბ	ამალლება
—	კე	კვირიაკე წმიდათა მამათა
ივნისის	ა	სული წმიდის მოსვლა

თვე	რიცხვი	ყოფ. წმიდ. კვირიაკე	ხმა	სხანრება
ივნისის	ც	ა	ც	ა
—	იე	ბ	ა	ბ
—	კბ	გ	ბ	გ
—	კთ	დ	გ	დ
ივლისის	ვ	ე	დ	ე
—	იზ	ვ	ე	ვ
—	კ	ზ	ვ	ზ
—	კზ	ც	ზ	ც
აგვისტოს	ბ	თ	ც	თ
—	ი	ი	ა	ი
—	იზ	ია	ბ	ია
—	კდ	იბ	გ	ა
—	კე	იგ	დ	ბ
სექტემბრის	ზ	იდ	ე	გ
—	იდ	იე	ვ	დ
—	კა	ივ	ზ	ე
—	კც	იზ	ც	ვ
ოქტომბრის	ე	იც	ა	ზ
—	იბ	ით	ბ	ც
—	ით	კ	გ	თ
—	კვ	კა	დ	ი
ნოემბრის	ბ	კბ	ე	ია
—	თ	კგ	ვ	ა
—	ივ	კდ	ზ	ბ
—	კბ	კე	ც	გ
—	ლ	კვ	ა	დ
დეკემბრის	ზ	კზ	ბ	ე
—	იდ	კც	გ	ვ
—	კა	კთ	დ	ზ
—	კც	კვ	ე	ც
იანვრის	დ	კე	ვ	თ
—	ია	კზ	ზ	ი

განსხალება.

ნარკვეული იგლგელთა

ისუიდებიან მღვ. დ. დამბაშიძისაგან გამოცემული წიგნები:

- თბილისში: ბრიკუროვის წიგნისმაღაზიაში.
- ჟუთაისში: ძმ. ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში.
- ყვირილაში: ჭვირილის ნათლის-მცემლის ეკკლესიის საეკლესიო ნიეთების საწყობში და დ. ხონში: წმინტის წიგნის მაღაზიაში.

სახელდობრ:

საქართველოს საეკლესიო

ისტორია

ფასი უედოთ—ცხრა შაური.

ქართული ლოცვანი,

ფასი უედოთ 30 კ. და კარგი უდით 45 კ.

სახელ-გლგანალო წიგნი,

მღვდელთათვის საიდუმლოების შესრულების დროს საჭირო

ფასი უდით ექვსი შაური.

ახალი სასულიერო კონსისტორიათა წმინდა ბულეა, ფასი ორი აბაზი.

ახალი კარაგალინი,

ფასი უდით ერთა მან.

ჭვირილის საეკლესიო სანთლის საწყობში ისუიდებიან აგრეთვე ყოველ გვარი საღმრთო საეკლესიო წიგნები და ნიეთები.

შინაარსი: ოფიც. ნაწილი: უწმიდესის სინოდის განკარგულებანი.—არა ოფან: ქრისტე აღსდგა!—როგორ დღესასწაულობდნენ ჩვენში წინეთ კრისტეს აღდგომას.—მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესს პავლე, საქართველოს ექსარხოლი.—პარიყიდამ.—მცირე შენიშვნა.—გარძის მონასტერი.—ნეკროლოგი.—ახალი ამბები და შენიშვნები.—რედაქციის პასუხი.—გაღენდარული ცნობები.—განცხადება.

Доз. цензурою Кутаись, 29 Апрель 1886 г.

რედაქტორი-გამომცემელი მღ. დ. დამბაშიძე.

Скоропечатня Зедгинидзе и Перадзе въ Кутаисѣ.

მისწავლემბეკლავი სეღენიძისა და ჟურნალისა.